

необхідність їх оцінки і мінімізації. Вивчення їх взаємозв'язку і взаємодії може бути темою подальшого наукового дослідження.

Суттєві відмінності у визначенні і розумінні категорії “ризик”, його ролі в процесі управління підприємством у сучасних умовах господарювання обумовлені тим, що наукова парадигма теорії ризику складалася поетапно по мірі розвитку економічних відносин, розширення та ускладнення змісту і форм економічної діяльності, змін у системі управління суб'єктами господарювання. Крім того, відсутність однозначних підходів до характеристики ризику та його класифікації викликана багатоаспектністю цього явища, ігноруванням його у чинному законодавстві, а у деяких випадках обмеженим застосуванням у реальній економічній практиці та управлінській діяльності.

Література:

1. Лисенко Н.М. Облікова інформація в системі управління підприємства (на прикладі житлово-комунального господарства) // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – №9(52). – С.62–68.
2. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 349 с.

*Олександр Кундеус, к.е.н., доцент
Тернопільський національний економічний університет
м.Тернопіль, Україна*

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ РИНКУ

Метою управлінського обліку є надання інформації внутрішнім користувачам для прийняття відповідних рішень. Витрати підприємств є одним із основних об'єктів обліку в аспекті інформаційної затребуваності внутрішніми користувачами. При цьому варто враховувати, що для користувачів потрібна інформація про витрати в розрізі об'єктів обліку, тобто на виготовлення окремих видів продукції.

Створення ефективної облікової системи визначається наявністю чітко розробленої класифікації витрат підприємства. Згідно з П(С)БО №16 “Витрати” класифікують на :

- прямі матеріальні витрати ;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати ;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загально – виробничі витрати.

Згідно з п. 11 вище названого Стандарту, вказані витрати і складають виробничу собівартість продукції (робіт, послуг).

Щодо перших трьох видів витрат слід зазначити, що вони сформульовані у стандарті досить зрозуміло (логічно визначено їх склад та методику віднесення до виробничої собівартості). Проте, у обліку загальновиробничих витрат потрібно розібратися більш детально.

В п. 15 П(С)БО №16 перелік загальновиробничих витрат є дуже широким і різношерстим за економічним змістом, оскільки в ньому поєднано загальновиробничі витрати та витрати на утримання та експлуатацію устаткування. А чим більше ми списуємо витрат в дебет одного рахунку, тим важче його використовувати з метою отримання інформації для прийняття управлінських рішень. Для обліку цих витрат в Плані рахунків передбачено рахунок 91 “Загальновиробничі витрати”. Згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків вказано, що на рахунку 91 “Загальновиробничі витрати” ведуть облік виробничих накладних витрат, на організацію виробництва і управління та витрат на утримання та експлуатацію машин та устаткування. Наш досвід облікової роботи дозволяє зробити висновок, що для обліку витрат на утримання та експлуатацію машин та устаткування необхідно ввести окремий рахунок. Зокрема, в практичній діяльності заводу «Бережанський склозавод» було відкрито два субрахунки до рахунку 91 “Загально- виробничі витрати”, а саме 91.01 “Загально- виробничі витрати” та 91.02 “Витрати на утримання та експлуатацію обладнання”.

Іншим суттєвим питанням на якому ми хотіли б акцентувати свою увагу є питання поділу загальновиробничих витрат на постійні і змінні, а також розподілу постійних загальновиробничих витрат між витратами на виробництво продукції та собівартістю реалізованої продукції. Поділ витрат на постійні та змінні є чисто умовним і не знайшов застосування в господарській діяльності підприємств. В практичній діяльності більшість підприємств застосовують бази розподілу окремо щодо витрат на утримання та експлуатацію устаткування та загальновиробничих витрат. Так, в скляній промисловості базою для розподілу витрат на утримання та експлуатацію устаткування є маса виробу, а для загальновиробничих витрат – заробітна плата.

Наступним моментом який підлягає дискусії є розподіл постійних загальновиробничих витрат між витратами на виробництво продукції та собівартістю реалізованої продукції. Ознайомлення з переліком витрат згідно з п. 15 П(С)БО 16, ми не находимо в ньому витрат які б були пов’язані із реалізацією продукції. Всі витрати згідно з наведеним переліком є витратами на виробництво продукції і виходячи з них має визначатися собівартість випущеної продукції.

Інші витрати на яких варто було б акцентувати увагу є адміністративні або загальногосподарські витрати. Для їх обліку в Плані рахунків передбачено рахунок № 92 “Адміністративні витрати”. Згідно з Інструкцією про застосування плану рахунків за дебетом рахунку 92 відображають суму визнаних загальногосподарських витрат, а за кредитом – їх списання на рахунок 79 “Фінансові результати”. Ці витрати більше пов’язані із виробництвом продукції і не є витратами періоду, тому списання таких витрат необхідно проводити в дебет рахунку 23 “Виробництво”, а потім з кредиту списувати на рахунок 26 “Готова продукція” на якому і буде визначено повну собівартість випущеної готової продукції. В подальшому в процесі розподілу собівартості продукції між реалізованою продукцією і залишком на складі частина цих витрат попаде на собівартість реалізації.

Порівнявши дебет рахунку 23 “Виробництво” при незмінних залишках незавершеного виробництва на початок і кінець періоду. З сумою зданої на склад готової продукції в оптових цінах підприємство може оперативно визначити прибутковість чи збитковість своєї діяльності. Другим важливим аспектом є те що в дебеті рахунку 23 “Виробництво” ми зможемо знайти всі статті калькуляції собівартості продукції та повну собівартість випущеної готової продукції, яка необхідна підприємству для встановлення ціни на вироби. Дана інформація і є важливою складовою для прибуткової діяльності підприємств, оскільки вона лежить в основі оптової ціни виробів.

*Олена Лаговська, к.е.н., доцент
Людмила Гусак, аспірант
Житомирський державний технологічний університет
м.Житомир, Україна*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

В епоху розвитку світового господарства, науково-технічного прогресу, економічних, екологічних та суспільних перетворень відбуваються значні зміни у всіх сферах життя країни та суспільства. Це, в свою чергу, впливає на діяльність суб’єктів господарювання. В умовах активного конкурентного середовища залишитися гідними гравцями на ринку, виготовляти конкурентоздатну продукцію належної якості, бути захищеними від зовнішніх втручань конкурентів та уникнути витоку інформації, що становить комерційну таємницю є пріоритетними завданнями кожної бізнес-одиниці. В свою чергу, на швидке та ефективно вирішення цих завдань безпосередній вплив має економічна безпека підприємства. Чим краще розвинена система економіч-